PLETENÍ | Z PAPÍRU

NEJEN KOŠÍKY Z PAPÍROVÝCH PRAMENŮ

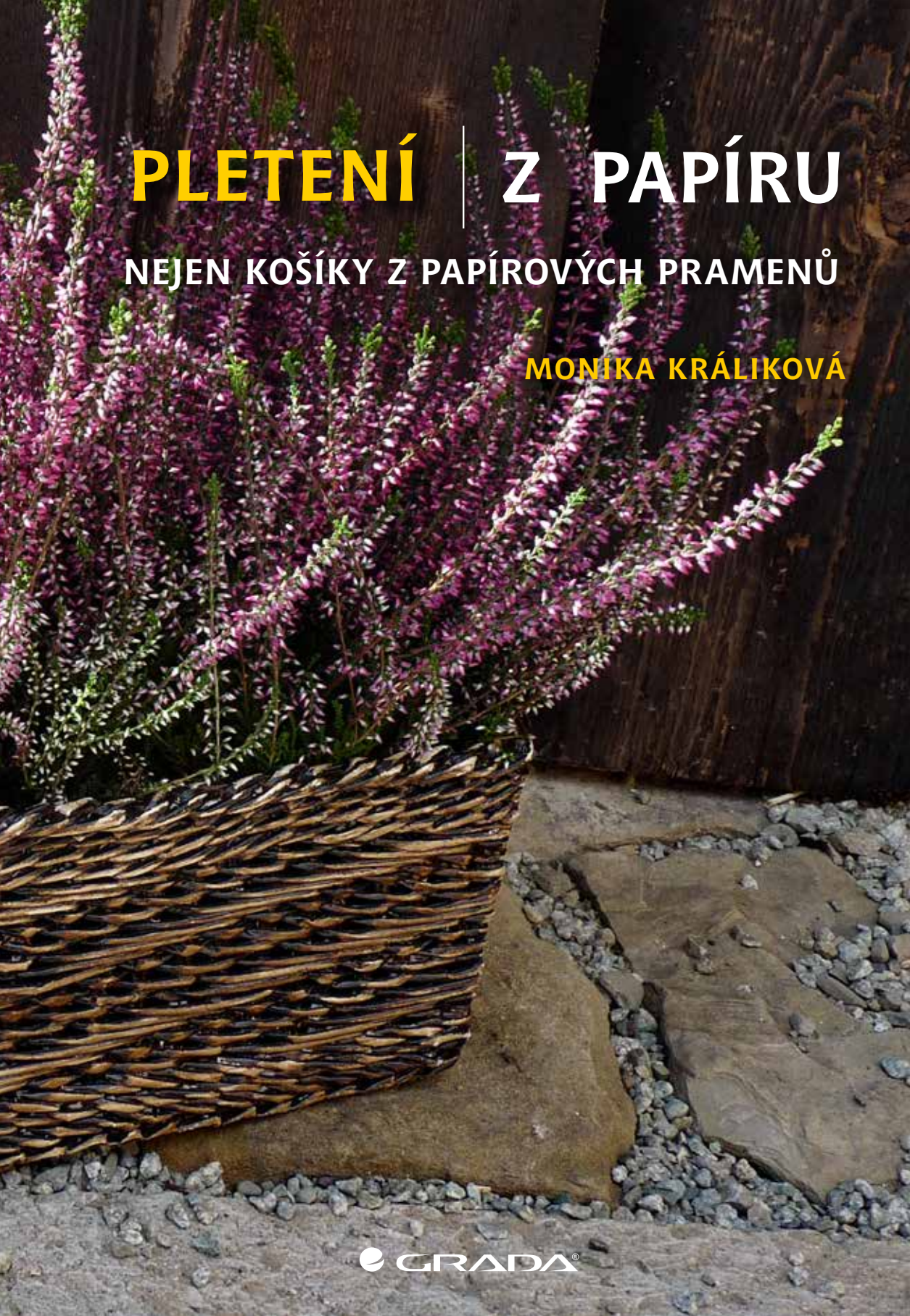
MONIKA KRÁLIKOVÁ

výtvarný kurz

GRADA

výtvarný
kurz

PLETENÍ Z PAPÍRU

NEJEN KOŠÍKY Z PAPÍROVÝCH PRAMENŮ

MONIKA KRÁLIKOVÁ

GRADA®

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude ***trestně stíháno****. Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.*

Pletení z papíru

nejen košíky z papírových pramenů

Monika Králiková

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401
jako svou 7699. publikaci

Text a fotografie v knize Monika Králiková
Překlad a jazyková úprava Božena Musilová
Sazba a grafická úprava Marcela Veličková
Návrh grafické úpravy a obálky Marcela Veličková
Odpovědná redaktorka Jana Minářová

Počet stran 128
Vytiskla tiskárna FINIDR, s.r.o., Český Těšín
© Grada Publishing, a.s., 2020
Cover Design © Marcela Veličková, 2020

Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorkou ověřeny, přesto nelze za ně převzít zodpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody. Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978–80–271–1806–9 (ePub)
ISBN 978–80–271–1805–2 (pdf)
ISBN 978–80–271–2476–3 (print)

Obsah

Úvod **6**

Materiál a pomůcky **7**

Ruličky **12**

Pletení **12**

Vazby **22**

Uzavírky **48**

Výrobky **58**

Obal na květináč 58

Překládaný květináč 60

Šperkovnička 63

Srdíčka 64

Košík srdíčko 66

Dívčina 68

Koš s uchem 70

Trojúhelníkový koš 73

Stromečky 76

Mísa 78

Mřížkový košíček 80

Koš s uchem 82

Koupelnová sada 83

Košík s řetízkovým uchem 86

Košík slepička 88

Zajíc – košíček 90

Pomlázka 92

Pastelky – stojan na tužky 94

Stojan na pastelky II 96

Miska – Hvězda 98

Lístek 100

Úzký košík 102

Polokošíky na dřevě 104

Spirálová mísa 106

Motýl 108

Košík – jablko 112

Kabelkový koš 115

Jiný zbůsob pletení ucha 118

Galerie **120**

Porovnání patiny 128

Úvod

Papír je úžasný vynález. Neslouží však jen ke psaní, ale také se z něj dají vytvořit zajímavé výrobky. Tento nenáročný materiál má široké využití. Jednou z možností jsou pletené koše, košíčky, mísy, vázy, podnosy a jiné zajímavé věci. Z papíru se dají vyrobit i nádherné dekorace a doplňky.

Co je to papírové pletení? Je to technika podobná pletení košíků z proutí či pedigu, jenže místo těchto přírodních zdrojů se používá velmi snadno dostupný materiál, kterým jsou klasické noviny.

Tato kniha vás provede od výroby základního materiálu k pletení – papírových ruliček přes různé techniky pletení až ke konkrétním výrobkům. Rady, návody a výběr výrobků jsou zpracovány tak, aby si to své našli nejen začátečníci, ale i ti, kteří se s pletením z papíru už setkali.

Materiál a pomůcky

Papír

Nejlepší materiál pro výrobu ruliček je papír ze starých novin. Novinový papír je dostatečně jemný, dobře se stáčí a samozřejmě výborně nasává barvy. Kromě novin je možno použít staré časopisy, svitky papíru do pokladen nebo papír s hustotou 60 – 65 g/m².

Jak střihat papír

Papír je vláknitý materiál. Má podélný a příčný směr vláken stejně jako tkanina. Než si nastříháme novinový papír, můžeme si na kousku novin vyzkoušet směr vláken. Na zvlhčený povrch položíme list novin, který se začne stáčet v podélném směru. A právě tímto směrem budeme střihat všechny novinové papíry.

Pomůcky

- nůžky nebo nůž
- špejle, jehlice
- lepidlo (tyčinkové, pva)
- šídlo
- korálky, provázek
- kartón, sololit
- štětce
- tavná pistole
- kolíčky na prádlo

Špejle a jehlice

K výrobě ruličky potřebujeme špejle a jehlice nebo tenké dráty o průměru 1 až 1,5 mm. Záleží na velikosti výrobku.
Ruličky točené na tenkém drátě jsou tenčí, použijeme je na výrobu menších košíků. Ruličky vinuté na silnější jehlici jsou vhodné na osnovní ruličky nebo na pletení velkých košů.

Ruličky

Zhotovení ruliček

Novinový papír rozřežeme podélně na několik částí. Šířku jednoho dílu zvolíme v závislosti na velikosti košíku. Ke zhotovení tenkých ruliček použijeme šířku asi 6 – 7 cm a délku přibližně 35 – 40 cm. Když se rozhodneme plést něco většího, šíře pásku by měla být 8 – 10 cm nebo i více.

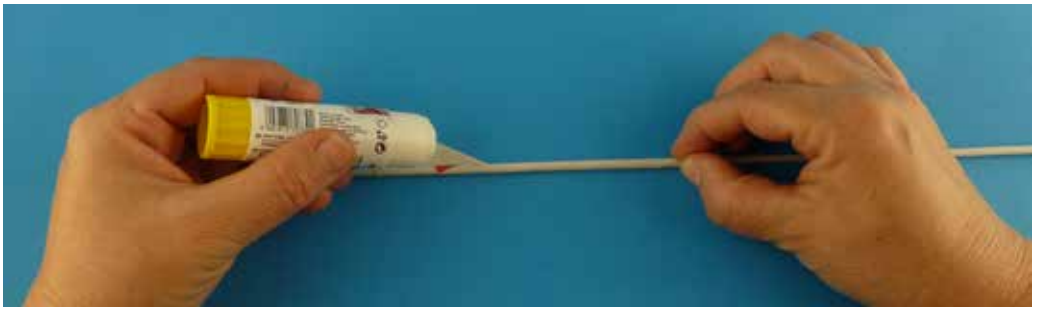
Pás papíru si položíme na stůl, nejlépe na silnou drsnější podložku, aby se nám materiál neposouval. K levému dolnímu rohu přiložíme jehlici.

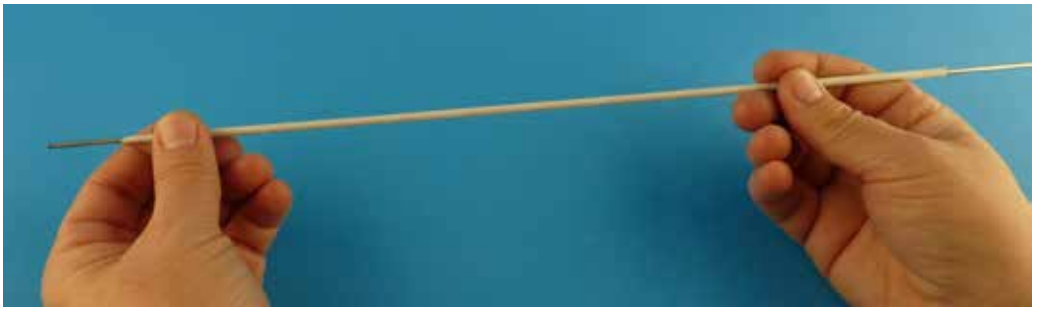
Dolní růžek papíru přehneme přes jehlici.

Pravou rukou otáčíme jehlicí a levou rukou zároveň přidržujeme papír. Takto postupně rolujeme novinový pás, dokud se nedostaneme na konec.

Horní růžek potřeme tyčinkovým lepidlem.

Ruličku pořádně zalepíme a vytáhneme z ní jehlici.

Pokud chceme, aby byly ruličky světlé bez potisku, otočíme novinový papír tak, aby bílý okraj směřoval na pravou stranu.

Ruličky

Napojování ruliček

Každá rulička má určitou délku. Při pletení se dostaneme k místu, kde jedna rulička končí a je třeba napojit další ruličku. Bude-li je jeden konec ruličky trochu tenčí než ten druhý, půjde to snadno. Tenčí konec ruličky zasuneme do širšího konce druhé ruličky. Zpočátku si můžeme pomoci lepidlem. Když se stane, že konec jedné ruličky nemůžeme zasunout do druhé, konec jedné z nich šikmo zastřihneme.

Barvení ruliček

Ruličky můžeme natřít barvou ještě před pletením. Výhodou je, že výrobek po dokončení bude rovnoměrně zbarvený. Samozřejmě, že při pletení vícebarevného koše je nutné namořit ruličky ještě před pletením. Další možností je nabarvit až hotový výrobek. Nemusíme se pak obávat, zda jsme obarvili dostatečné množství ruliček.

Ruličky v jedné vrstvě rozložíme na igelitovou fólii. Pomocí štětce nanášíme barvu nejprve na jednu polovinu, druhou přidržujeme rukou. Ruličky přitom otáčíme a natíráme do úplného zabarvení. Po obarvení rozložíme ruličky na vhodnou podložku a necháme uschnout.

Máme také možnost natřít ruličky tak, aby byly pružnější. V tom případě pleteme mírně vlhkými ruličkami. Připravíme si roztok z horké vody a laku (přibližně 1:1, podle hustoty laku). Do nádoby s vodou přidáme několik lžic laku (nebo tekuté lepidlo na papír) a pečlivě promícháme. Roztok by měl mít konzistenci jako řídký jogurt či smetana. Touto tekutinou po částech natíráme vysušené, nabarvené ruličky a chvilku je necháme odležet. Protřeseme je a sušíme, aby se nám neslepily. Můžeme si pomoci horkým vzduchem z vysoušeče vlasů.

Ruličky nesušíme úplně, aby byly pružnější. Zabalíme je do igelitu, ale konce necháme po stranách volné, aby úplně vyschly. Můžeme také přidat hned na začátku do barvy lak nebo tekuté lepidlo.

Na barvení používáme:

- mořidla na dřevo různé barvy (dub tmavý, smrk, borovice, palisandr a jiné)
- barvy na textil
- roztok kávy (béžové ruličky)
- barvy na vajíčka
- pigment různé barvy
- malířské barvy

Patinování

Staré věci mají své neopakovatelné kouzlo. Starobylý vzhled můžeme výrobkům dodat pomocí patiny.

Patinování pomocí dvou barev

Koš po upletení natřeme tmavou akrylovou barvou. Po usušení vezmeme houbičku na nádobí a namočíme do bílé barvy. Barvu ještě otřeme, aby houbička byla téměř suchá a jemně nanášíme na tmavý podklad. Tupujeme hlavně vyčnívající části, které mají mít nejvíc opotřebovaný vzhled.

Patinování pomocí vosku

Roztavíme nebo nastrouháme vosk, který rozředíme terpentýnem. Přidáme tmavý pigment nebo práškovou barvu v požadovaném odstínu. Koš natřeme bílou akrylovou barvou. Po zaschnutí nanášíme voskový roztok. Měkkým hadříkem setřeme přebytečnou barvu. Ve škvírách a prasklinách nám zůstane tmavá barva, ostatní části jsou světlejší.

Patinování tekutým asfaltem

Tekutý asfalt je přírodní asfalt s alifatickými rozpouštědly a terpentýnovým olejem. Může se přidávat do rozpouštědla, laků a vosků k získání staré patiny. Je hnědý až hnědočerný. Ve vodě je nerozpustný. Jeho použití je velmi jednoduché. Jako podklad použijeme bílou případně jinou akrylovou barvu. Po jejím zaschnutí výrobek natřeme asfaltem. Abychom získali omšelý vzhled, z vystouplých částí setřeme jemným hadříkem zbytek asfaltu. Můžeme to udělat hned, dokud ještě asfalt není zaschlý.

V případě, že to uděláme až po vysušení, hadřík namáčíme v terpentýnu a stíráme ty části, které chceme mít světlejší. Výrobky natřené asfaltem získají větší pevnost.

Lakování

Na lakování je vhodné použít vodou ředitelný lak, který je vhodný i na dětský nábytek. Výrobek můžeme nalakovat dvakrát.

Pletení

Postup při pletení

Zhotovení výrobku sestává z několika základních částí:

Výroba dna: Dno může být pevné nebo pletené, tvar dna – kruhový, oválný, čtvercový, obdélníkový a pod.

Stěny koše: V této fázi postupujeme stejně, ať navazujeme na pevné nebo na pletené dno. V obou případech nejprve začistíme hranu dna a začneme s výpletem vazby, kterou jsme si zvolili.

Uzavírka: Ukončuje a zpevňuje koš.

Další části:

Zhotovení rukojeti, ucha: Připevňujeme k hotovému výrobku jednoduchým nebo ozdobným obtáčením ruliček.

Zhotovení víka: Pleteme v případě, že chceme mít koš uzavřený. Jeho vzhled závisí na vzhledu koše – měly by spolu ladit.

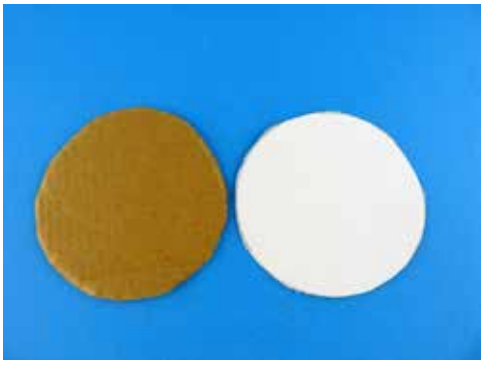
Látkové výplně, stuhy – provlečené mezerami v koši

Výroba dna

PEVNÉ DNO

Dno je základ koše, na který si připevníme osnovní ruličky, které budou tvořit kostru koše, kterou budeme oplétat vodicími ruličkami. Osnovní ruličky můžeme upevnit dvěma způsoby – lepením nebo provlečením do navrtaných otvorů.

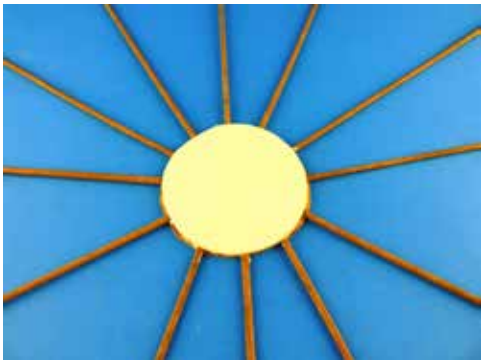
Lepené dno sendvičové

1. Z kartónu si vystřihneme dvě stejné části. Může to být kruh, čtverec, obdélník nebo jiný tvar.

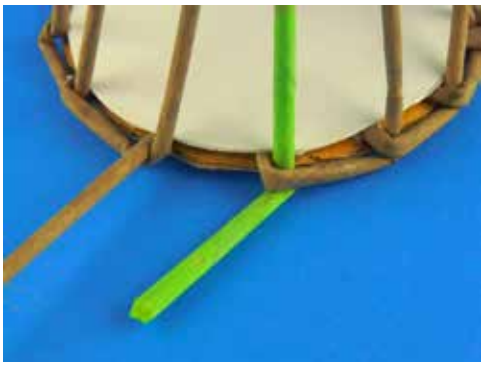
2. Na kartón naneseme tekuté lepidlo a po celém obvodu paprskovitě rozložíme ruličky. Shora potřeme lepidlem.

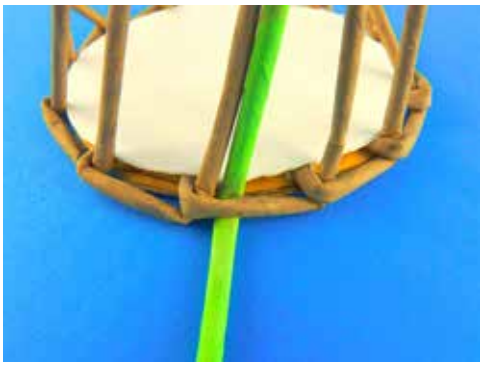

3. Nalepíme druhou část kartónu. Dno zatížíme a necháme zaschnout.

4. Spodek dna začistíme pletením osnovními ruličkami. Pod kterou-koli osnovní ruličku vložíme jednu pomocnou ruličku (zelená barva). Začneme tou ruličkou, pod kterou jsme založili pomocnou ruličku. Ohneme ji přes jednu doprava, pod jednu a nahoru.

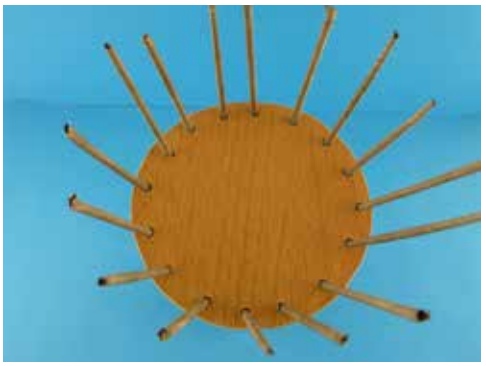

5. Postupně vypleteme všechny osnovní ruličky. Dostaneme se na začátek. Ohneme poslední osnovní ruličku a vsuneme k zelené náhradní ruličce, kterou z výpletu vyndáme. Ruličky natáhneme a vyrovnáme. Spodek máme začištěný.

Dno vzniklé vložením ruliček do vlnité lepenky.

Dno s navrtanými otvory

1. Do vyřezaného nebo vystřiženého dna navrtáme otvory po celém obvodu. Dno otočíme vzhůru nohama. Osnovní ruličky upevníme uzávírkou: vezmeme kteroukoli osnovní ruličku a pleteme za jednu, přes jednu a za jednu osnovní ruličku.

2. Stejně pokračujeme i s dalšími ruličkami. Po upletení zbývající části ruliček zastřihneme. Na této části bude koš stát.

Máme-li sudý počet osnovních ruliček, můžeme je v navrtaných otvorech upevnit i jednodušeji.

Ruličky přehneme na polovinu, jeden konec ruličky umístíme do jednoho otvoru a druhý konec do vedlejšího otvoru.

Tímto způsobem vyplníme všechny otvory a dno máme hotové.

Pokračování po zhotovení pevného dna

Po zhotovení dna přistoupíme k pletení stěn koše.

Jakkoli zhotovené výše uvedené pevné dno postavíme na podložku. Na dno položíme nádobu (formu), podle které budeme plést. Budeme oplétat osnovní svislé ruličky. Ke kterékoli osnovní ruličce založíme ruličku (nebo více ruliček) a pleteme vazbu, kterou jsme si zvolili. Počet oplétacích ruliček, stejně jako jejich založení závisí na zvolené vazbě.

PLETENÉ DNO

Oválné dno

Je nejvíce používané a nejjednodušší. Při pletení používáme skupiny ruliček, jejichž počet závisí na velikosti koše. Ramena se překříží a my pleteme od středu kříže. Osnovní ruličky se paprskovitě rozbíhají od opleteného středu – mají tvar slunce. Na oplétání středu můžeme použít ruličky stejné barvy jako jsou ramena kříže, nebo zvolit různé barevné kombinace. Po založení začátku dna je možné zvolit si výplet podle vlastního uvážení. To znamená pokračovat opletkem dvěma, třemi, řetízkovou vazbou, keprovou vazbou, vrstvou a jinými vazbami nebo kombinací vazeb.

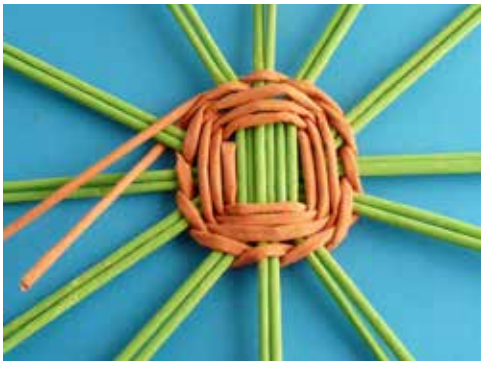
Provlékaný kříž

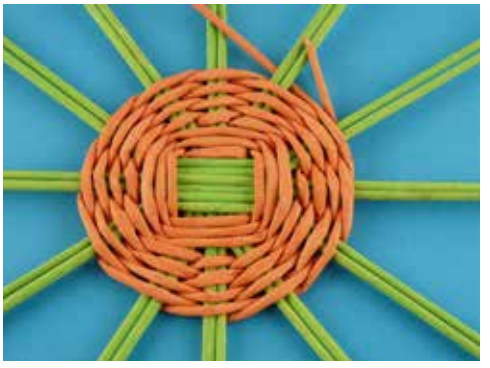
Pracujeme se dvěma skupinami ruliček. Jejich počet může být stejný nebo se může lišit o jednu ruličku (např. obě dvě skupiny mají po pěti ruličkách, nebo má jedna skupina pět ruliček a druhá skupina šest nebo čtyři ruličky). Kříž je možno ozdobit ještě před jeho opletením.

1. Připravíme si dvě skupiny ruliček, které položíme kolmo na sebe. Můžeme si je jemně přilepit, aby se nám lépe pletlo. Pod ramena kříže založíme dvě ruličky nebo jednu delší ruličku přeloženou napůl. Střed kříže opleteme opletkem 2. Takže pleteme první ruličkou přes jedno rameno a za jedno rameno. Totéž uděláme s druhou ruličkou. Upleteme tak několik řádků. Tím máme střed kříže dostatečně zpevněný.

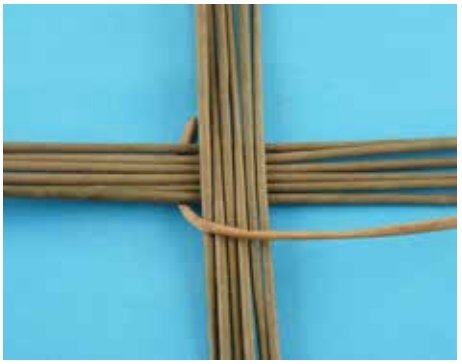

2. Potom jednotlivá ramena rozdělíme do dvojic a pokračujeme v pletení opletkem 2. S přibývajícími řádky se nám kruh zvětšuje. Vzdálenost mezi osnovními ruličkami je stále větší. Aby mezery mezi osnovními ruličkami nebyly velké, dvojice ruliček opět rozpleteme a pokračujeme v pletení.

Jednoduchý neprovlékaný kříž

Kříž je tvořen rameny, která jsou na sobě položená. Jedna skupina ruliček se nachází dole a druhá nahoře. Skupiny ruliček můžeme uprostřed natřít lepidlem, jemně zatlačit a přilepit. Ramena kříže jsou obtočená jednou ruličkou, tím kříž zpevníme.

1. Ze dvou skupin ruliček uděláme kříž. Pod spodní rameno kříže založíme ruličku, kterou opleteme střed kříže. Pleteme několik řádků přes jedno a za jedno rameno. „Nad rameno“ upleteme několik řádků přes skupinu ruliček, které jsou nahoře a „pod rameno“ pod skupinou ruliček, která se nachází dole. Tím máme střed kříže dostatečně zpevněný.

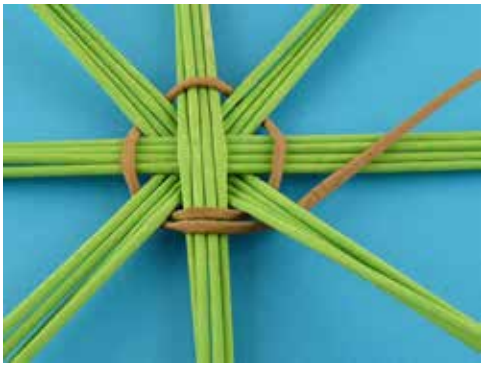

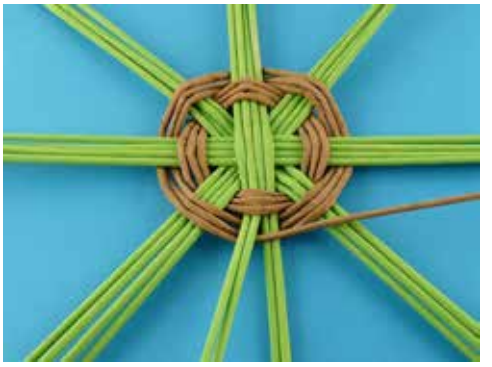

2. V dalším řádku si jednotlivá ramena paprskovitě rozpleteme do dvojic.
   Použijeme opletek 2 nebo jinou vazbu.
   Po zvětšení dna dvojice osnovních ruliček rozpleteme jako v předcházejícím případě.

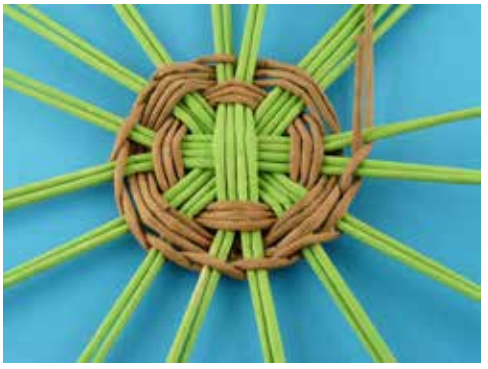
Dvojitý neprovlékaný kříž I

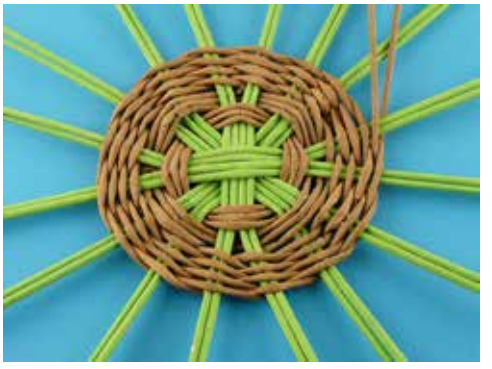
Kříž tvoří dva jednoduché neprovlékané kříže, které jsou na sebe položené úhlopříčně. Tyto kříže opleteme jednou ruličkou, ale je možné použít i opletek 2.

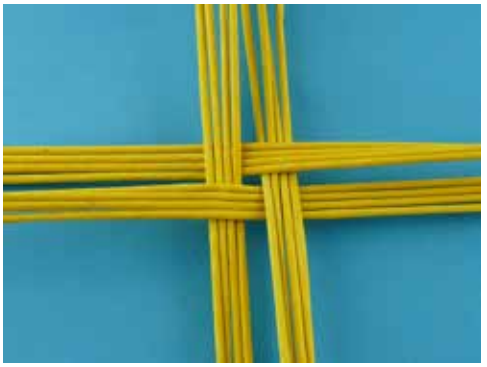
1. Připravíme si čtyři skupiny ruliček, ze kterých uděláme dva kříže a položíme úhlopříčně na sebe. Pod jedno spodní rameno založíme ruličku. Pleteme přes jedno a za jedno rameno. Nad rameno pleteme přes horní ruličky a pod rameno pod dolní skupinu ruliček. Po několika řádcích změníme založení ruličky o jedno rameno dále a opět pleteme přes jedno a za jedno rameno. Při vícebarevném pletení nám vznikne zajímavý vzor.

2. Potom ramena rozpleteme do dvojic. K oplétací ruličce přidáme ještě jednu a pokračujeme v pletení opletkem 2.

Dvojitý neprovlékaný kříž II

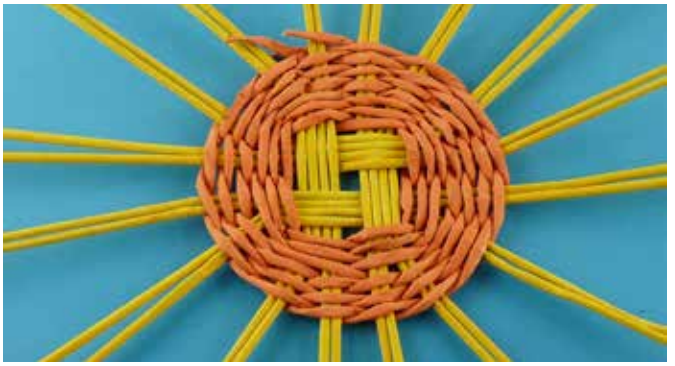

1. Uděláme dva kříže. Levé rameno druhého kříže zasuneme pod horní rameno prvního kříže. Pravé rameno prvního kříže pod spodní rameno druhého kříže. Ruličkou omotáme střed obou křížů, a to opět pletením přes jedno a za jedno rameno.

2. Po několika řádcích posuneme polohu založení ruličky, postup oplétání obkaždé druhé rameno zopakujeme.

Střed opletený opletkem 2.

Místo omotání středu jednou ruličkou můžeme použít dvě ruličky a střed oplést opletkem 2.